

**STELA CEMORTAN
(1941 – 2014)**

Un nume notoriu pentru istoria învățământului preșcolar

**STELA CEMORTAN
(1941 – 2014)**

A known name of the history of the preschool education

*Elizaveta GLOBA,
șef bibliotecă,
grad de calificare I,
Institutul de Științe ale Educației*

Stela Cemortan, fiica directorului școlii din satul Niorcani, jud. Soroca, dl Mihail Secară. Născută la 13 noiembrie, a fost dată la școală de 5 ani. Primul învățător i-a fost chiar tatăl său, a cărui calea pedagogică voia să o urmeze.

Terminând Școala pedagogică din Soroca, apoi facultatea de Istorie și Filologie a Universității de Stat din Chișinău își desfășoară activitatea profesională la Școala pedagogică din Soroca, transformându-se treptat în savanta Stela Cemortan. Metamorfoza s-a produs în ritmuri rapide. Fiind atât de ocupată, totuși a reușit să-și crească copiii, să învețe, să susțină examenul pentru minimul de candidat, să scrie teza de doctor, să țină prelegeri la Universitatea Pedagogică și la Institutul de Perfecționare a Cadrelor Didactice și să mai și scrie diverse lucrări științifice, să alcătuiască antologii de literatură pentru copii, ghiduri și alte materiale didactice.

De succesele Domniei Sale s-au bucurat și se mai bucură cadrele didactice din

instituțiile preșcolare, care, pentru prima dată în istoria țării, au primit din mâinile Dumneaei programul național, diverse ghiduri metodice, antologii de literatură în limba română, dicționare în imagini, seturi de tablouri, etc. Cu aceste materiale

s-au format și educat sute și mii de copii de vârstă preșcolară.

Tot de succesele doamnei Stela Cemortan și de faptul că a reușit să susțină teza de doctor habilitat, primind înaltul titlu de profesor universitar, s-a bucurat întreaga comunitate științifică și didactică din Sistemul de Învățământ și din sfera Știință și Inovare.

Eminentă a Învățământului Public din RSSM, Eminentă a Învățământului Public din URSS, deținătoare a Medaliei *Meritul Civic*, a Ordinului *Gloria Muncii*, a Medaliei *Dimitrie Cantemir* a Academiei de Științe a Moldovei, Stela Cemortan concepea educația preșcolară în sistemul educațional modern ca pe un element din ce în ce mai important în strategia formativă, depășind multe probleme. Cea mai stridentă problemă abordată și în cadrul conferințelor, sesiunilor și simpoziunilor internaționale și naționale a fost *dezvoltarea personalității*. A elaborat *Concepția pentru dezvoltarea sistemului educației preșcolare din țară*, care a servit drept suport științific pentru elaborarea *Curriculumului Preșcolar*, punând în centrul atenției societății *omul și personalitatea*.

Concepția elaborată a fost pusă la baza cercetărilor conform Proiectului *Dezvoltarea Curriculumului Preșcolar în contextul modernizării sistemului educațional din Republica Moldova*, considerând-o necesară pentru integrarea treptată și fermă a educației preșcolare în coordonatele educației permanente.

Autoritatea sa profesională a câștigat sensuri teoretice și practice prin publicarea lucrărilor științifice *Metodologia proiectării procesului educației la copiii de 3-5 ani în instituțiile preșcolare* (2010, 2011), *Curriculumul educației copiilor de*

vârstă timpurie și preșcolară (1-7 ani) în Republica Moldova (2008), *Imperativele Educației* (2004), *Educația cognitiv-verbală* (2004), *Competențe de cunoaștere prin conținuturi integrate* (2004), *Valențele educației preșcolare* (2005), etc.

În calitate de șef al sectorului *Educație Timpurie* din cadrul Institutului de Științe ale Educației și coordonator a mai multor lucrări științifice, Stela Cemortan reînvie *Metodologia educației și instruirii copiilor de vârstă preșcolară*, promovând politicile educaționale în fața cadrelor didactice, studenților și părinților.

Ea a reușit să elaboreze și să propună seturi de modele de planificare și proiectare a conținuturilor educaționale, manifestându-le în relația copil – adult, în scopul formării personalității lor.

Profesorul universitar, doctor habilitat, Stela Cemortan s-a distins printr-o bogată activitate științifică. Numele ei este incontestabil legat de cele dintâi cercetări privind implementarea modernului, utilizarea tehnologiilor pedagogice în realizarea cu succes a procesului educațional, asigurarea didactică a instituției preșcolare în viitor.

Încrezătoare în forțele proprii, cu stimă de sine, Stela Cemortan a introdus în agenda de lucru și orizontul literaturii didactice pentru copii de diferite vârste. Prin caracterul său de civilizatoare a cuvântului scris, a îmbrăcat literatura pentru copii în forme moderne, accesibile educatorilor, părinților și copiilor.

Cunoscând trăirile retrospective filtrate prin conștiința educatului, profesorul universitar Stela Cemortan a fost printre primii autori și cercetători care a avut grijă de dezvoltarea gândirii logice a copiilor, de formarea reprezentărilor matematice elementare în domeniul numărării, socotirii în spațiu, în scopul sporirii atractivității și

formării gândirii libere, creatoare. Ediția din 2004 *SOCOTICA: Matematica celor mici* era considerată de autor *pregătirea copiilor pentru școală*.

Punctele de interferență între formă și fond, **în perspectiva cerințelor moderne**, profesorul universitar le explica convingător: *În dorința ca această lucrare să fie cât mai atractivă și mai utilă educatorilor, părinților și copiilor, am introdus, pe lângă alte îmbunătățiri: sarcini, incluse în pagini, în baza imaginilor, pe care copiii le vor contempla, analiza și colora. Dânsa le da sfaturi părinților printre rândurile cărților copilărești „Lăudați-i pentru cele realizate”.*

Cum era și firesc, o importanță deosebită a rezervat-o *Educației patriotice*, considerând că *Formarea viitorului cetățean trebuie începută în copilărie*. *Lucrarea Educația civică în preșcolaritate (2010)* înglobează *Formarea sentimentului patriotic din prima copilărie* și anume *dragostea față de patrie* manifestată prin *dragostea față de familie, grădiniță, școală*, iar mai târziu – *de cartierul și orașul natal, de natură*.

Stela Cemortan a înțeles că *arta educației preșcolare* în Republica Moldova trece prin schimbări progresive vizibile în aria educației copiilor de vârstă timpurie și preșcolară. Din asemenea considerente a fost coordonatorul mai multor Proiecte științifice susținând *abordarea integrată a procesului educativ-instructiv și eficientizarea procesului educațional prin parteneriatul grădiniță – familie*.

Credem că nu se va așterne cenușa uitării peste o muncă asiduă a unui savant harnic, recunoscut și medaliat în țară. Activă, perseverentă, instruită și destoinică, a putut stabili un climat profesional de lucru în formarea tinerilor cercetători.

Deschizător de drumuri în învățământul preșcolar după imperativele timpului și codul etic profesional, Stela Cemortan va fi privită în lumini, întrucât comunitatea științifică și didactică a fost și este în căutare permanentă a modelelor de promovare a politicilor educaționale în instituțiile preșcolare.